

เมื่อสมาชิกผู้กู้ถึงแก่ความตาย คู่สมรสและทายาทจะเป็นผู้รับมรดกของสมาชิกผู้กู้ ทั้งการกู้เงินในระบบสหกรณ์เป็น **“การกู้ในการอันจำเป็นในครัวเรือน”** ซึ่งหมายถึงหนี้ที่มีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่มีหรือภริยาก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรสเช่นหนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือน และจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัว และ การศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัตรา หนี้ที่เกี่ยวข้อกับสินสมรส หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน หรือหนี้ที่มีหรือภริยาเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน ซึ่งถือว่าสามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันคู่สมรสจึงอาจถูกสหกรณ์ฟ้องร้องเรียกหนี้ที่สมาชิกผู้กู้ที่ถึงแก่ความตายค้างชำระสหกรณ์ได้ และอาจบังคับเอาจากเงินสงเคราะห์ที่เหลือจากการดำเนินการจัดการศพได้ สหกรณ์จึงควรกำหนดจำนวนมาตรฐานของสมาชิกในแต่ละสหกรณ์ตามสมควรแก่ฐานะารูปและประเพณีทางศาสนาของสมาชิกว่า การจัดการศพของสมาชิกควรใช้เงินจำนวนเท่าใดที่เหมาะสม ส่วนยังคงมีเงินค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวเหลืออยู่ให้สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์จ่ายเงินส่วนที่เหลืออยู่ให้แก่บุคคลที่สมาชิกได้ระบุไว้ในใบสมัครซึ่งโดยปกตินั้นจะเป็นบุคคลในลำดับเช่นเดียวกับทายาทผู้รับมรดกของสมาชิก หรือ สหกรณ์ในฐานะศูนย์ประสานงานสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์จะกำหนดวิธีการจ่ายเงินสงเคราะห์แก่ครอบครัว โดยกำหนดว่า บุคคลผู้มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์แก่ครอบครัว และเงื่อนไขการจ่ายเงินสงเคราะห์ที่เหลือจากการจัดการศพแล้ว ต้องเป็นไปตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนดเมื่อระเบียบของสหกรณ์กำหนดให้ต้องนำเงินสงเคราะห์ดังกล่าวมาหักหนี้ที่สมาชิกผู้กู้มีต่อสหกรณ์ก่อน สหกรณ์จึงมีสิทธิที่จะหักหนี้ดังกล่าวได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ดังกล่าว (เทียบเคียงนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๑๔/๒๕๔๒)

ดังนั้น การรับเงินส่วนที่เหลือมีลักษณะเสมือนการรับมรดกโดยเทียบเคียงกฎหมาย หากสมาชิกสหกรณ์ผู้ตายเป็นลูกหนี้สหกรณ์ ทายาทที่ได้รับเงินส่วนที่เหลือจากการจัดการงานศพของสมาชิกผู้ตายจึงอาจต้องรับผิดชอบหนี้ของสมาชิกผู้ตายในเงินส่วนที่ตนได้รับได้เช่นกัน แต่ในทางที่เหมาะสมสหกรณ์ควรจัดให้ทายาทผู้จัดการศพหรือผู้รับเงินสงเคราะห์ส่วนที่เหลือทำหนังสือยินยอมไว้ด้วยน่าจะเหมาะสมกว่าและควรอธิบายให้สมาชิกสหกรณ์และทายาททราบด้วยว่า การที่ให้สมาชิกสหกรณ์เป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ด้วยก็เพื่อประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์และครอบครัวของสมาชิกทราบด้วย เมื่อสมาชิกสหกรณ์ถึงแก่กรรม ครอบครัวของสมาชิกจะได้รับการแบ่งเบาภาระการจัดการศพของสมาชิกรวมทั้งลดภาระการเป็นหนี้ของสมาชิกผู้ตายที่อาจตกถึงทายาทและลดปัญหาของผู้ค้าประกันด้วย

สรุปแล้ว โดยมีมุมมองที่ครบถ้วน การฌาปนกิจสงเคราะห์ในขบวนการสหกรณ์เป็นเรื่องสวัสดิการตามกฎหมายและหลักการสหกรณ์ที่ดี เพียงแต่เราต้องทำความเข้าใจวิธีการและวัตถุประสงค์โดยรวมทั้งหมด อันจะทำให้สมาชิกและครอบครัวมีความยั่งยืนและสหกรณ์มั่นคงมากขึ้น

